

JAARVERSLAG EXAMENCOMMISSIE

CMI

STUDIEJAAR 2019-2020

Instituut

Communicatie, Media en Informatietechnologie (CMI)

Naam voorzitter Examencommissie

Rob Oudejans

Datum

December 2020

Status

V2.0

VERSIEBEHEER

Versienummer	Status en wijzigingen	Datum
1.0	Concept	27 okt
	Na reactie	12 dec
2.0	Definitief	17 dec

INHOUDSOPGAVE

1.	Voorwoord	5
2.	Faciliteiten, samenstelling en werkwijze examencommissie	6
2.1.	Faciliteiten van examencommissieleden en vergaderingen	6
2.2.	Samenstelling examencommissie	7
2.3.	Overleg met directie inzake de faciliteiten en uitkomst	7
2.4.	Mogelijkheid om onafhankelijk te functioneren	8
2.5.	Trends en/of aandachtspunten	9
3.	Borgen kwaliteit van tentamens	10
3.1.	Verrichte activiteiten door examencommissie om kwaliteit van toetsen te borgen	10
3.2.	Verrichte activiteiten door toetscommissie om kwaliteit van toetsen te borgen	11
3.3.	Oordeel examencommissie over borgende activiteiten toetscommissie	12
3.4.	Uitgebrachte adviezen en opvolging	13
3.5.	Trends en/of aandachtspunten	14
4.	Onderzoek naar gerealiseerde leerresultaten (voorheen eindkwalificaties)	16
4.1.	Werkwijze en bevindingen examencommissie bij toetsen eindkwalificaties zoals beschreven in de OER	16
4.2.	Externe validering	18
4.3.	Uitgebrachte adviezen en opvolging	19
4.4.	Trends en/of aandachtspunten	20
5.	Richtlijnen en aanwijzingen om uitslagen tentamens te beoordelen en vast te stellen	22
5.1.	Afgegeven richtlijnen en aanwijzingen	22
5.2.	Uitkomsten/bevindingen bij de toepassing van die richtlijnen	23
5.3.	Trends en/of aandachtspunten	23
6.	Vrijstellingenbeleid	24
6.1.	Aantal vrijstellingen	24
6.2.	Trends en/of aandachtspunten	24
7.	Gevolgde deskundigheidsbevordering/scholing	25
7.1.	Aard en omvang van de activiteiten (collectief en individueel)	25
7.2.	Deskundigheid inzake beoordelen toetskwaliteit (SKE/BKE-certificaten)	25
7.3.	Trends en/of aandachtspunten	26
8.	Aanwijzing examinatoren	27
8.1.	Benoemingsprocedure en profielschetsen	27
8.2.	Benoeming 'externe' examinatoren	28
8.3.	Trends en/of aandachtspunten.	28
9.	Betrokkenheid bij accreditaties	29
9.1.	Aard van betrokkenheid	29
9.2.	Effecten van betrokkenheid	29
10.	Betrokkenheid bij nieuwe onderwijsactiviteiten	30
10.1.	Aard van betrokkenheid	30
10.2.	Effecten van betrokkenheid	30

11.	Beoordeling van programma's KiesOpMaat	31
11.1.	Ervaringen bij aanvragen van individuele studenten	31
11.2.	Ervaringen bij verzoeken om toestemming minors bij andere instellingen	31
12.	Verstreckte getuigschriften	32
12.1.	Aantal verstreckte getuigschriften	32
12.2.	Trends en/of aandachtspunten	32
13.	Fraude en preventie	33
13.1.	Geconstateerde fraude en onregelmatigheden bij toetsen	33
13.2.	Praktijken op het gebied van fraude door studenten	33
13.3.	Sancties en preventiemaatregelen n.a.v. fraude door studenten	33
13.4.	Praktijken op het gebied van fraude door examinatoren	33
13.5.	Sancties en preventiemaatregelen n.a.v. fraude door examinatoren	33
13.6.	Trends en/of aandachtspunten	34
14.	Toetsgerelateerde klachten	35
14.1.	Aantal toetsgerelateerde klachten en aantal gegrond	35
14.2.	Trends en/of aandachtspunten	35
15.	Hoorzittingen examencommissie	36
15.1.	Aantal hoorzittingen	36
15.2.	Trends en/of aandachtspunten	36
16.	Aantal beroepszaken CBE	37
16.1.	Aantal beroepszaken bij CBE hoorzittingen en aantal gegrond	37
16.2.	Trends en/of aandachtspunten	37
17.	Overige aangelegenheden	38
18.	Bijlagen	39
18.1.	Kwantitatieve gegevens	40
18.1.1.	Faciliteiten (in fte voor leden, voorzitter en secretaris)	40
18.1.2.	Aantal vergaderingen in het studiejaar 2019-2020	41
18.1.3.	Aantal afgegeven getuigschriften per soort voor het studiejaar 2019-2020	42
18.1.4.	Verleende vrijstellingen per student	43
18.1.5.	Fraude en andere onregelmatigheden	44
18.1.6.	Toetsgerelateerde klachten	44
18.1.7.	Hoorzittingen examencommissie	45
18.1.8.	CBE-zaken	45
18.2.	Mandaten aan de toetscommissie(s) met bijgewerkte P&C-cyclus	47
	Onderwerp	49
18.2.1.	49	
18.2.2.	Inleiding	49
18.2.3.	Samenstelling Toetscommissie	49
18.2.4.	Mandaat	49
18.2.5.	Werkwijze	49

1. Voorwoord

Voor u ligt het jaarverslag van de examencommissie van het instituut voor Communicatie, Media en Informatietechnologie (CMI) over 2019-2020. Onder CMI vallen in het studiejaar 2019-2020 de volgende opleidingen:

Communicatie & Multimedia Design (CMD)	Voltijd
Communicatie (CO)	Vol,- en deeltijd jaar 3&4
Creative Media & Game Technologies (CMGT). Voorheen Mediatechnologie (MT)	Voltijd
Informatica (INF)	Vol-en deeltijd
Technische informatica (TI)	Voltijd

Het collegejaar 2019-2020 is het collegejaar waarin de gevolgen van Covid-19 een grote rol speelden. Het is het jaar waarin we als commissie meer naar elkaar zijn toegegroeid en nog beter en meer contact hebben met opleidingsmanagers, directie en toetscommissies om gezamenlijk de kwaliteit van toetsing te borgen. Het is de examencommissie gelukt om vanuit deze samenwerking beslissingen te nemen waarop we met een goed gevoel op terug kijken.

De examencommissie kijkt positief terug op het collegejaar 2019-2020. We weten allen - met de schouders eronder - kritisch te kijken naar de kwaliteit van toetsing en zijn gemotiveerd om de plannen en processen uit te voeren en te verbeteren.

Het jaarverslag 2019-2020 gaat in op de procedurele verantwoording en geeft een inhoudelijke terugkoppeling met betrekking tot de borging van kwaliteit van toetsing en het vaststellen van het eindniveau. Daarnaast geeft het verslag een overzicht van de werkzaamheden van de examencommissie zoals beoordelen van vrijstellingen, klachten en bezwaren en fraudezaken.

Tijdens het collegejaar 2019-2020 heeft de examencommissie van CMI, mede naar aanleiding van de audit van AMC, de nadruk gelegd op:

- ontwikkelen format rapportages t.b.v. borgingsactiviteiten van toetscommissies 2019-2020
- Intensiveren en professionaliseren van de overleggen met de toetscommissies en opleidingsmanagers
- interne werk-flows examencommissie met aandacht voor sluitstuk van de PDCA-cyclus
- jaarplan 2019-2020
- voorbereiding accreditatie opleiding Communicatie
- ten tijde van Corona borgen proces rondom het beoordelen en adviseren t.a.v. van verzoeken rondom aanpassingen toetsvorm

2. Faciliteiten, samenstelling en werkwijze examencommissie

2.1. Faciliteiten van examencommissieleden en vergaderingen

De samenstelling van de examencommissie CMI bedraagt in totaal 1,1 FTE. 0,4 fte voor de voorzitter, 0,2 voor de vicevoorzitter en 0,1 voor de vijf leden. De ambtelijk secretaris is aangesteld voor 0,6 FTE. Het inwerken van de nieuwe ambtelijk secretaris neemt meer tijd in beslag dan vooraf ingeschat. De bezetting van de leden was, vanwege andere activiteiten (Master/ PhD behalen, operatie, verandering in onderwijsverplichtingen ten tijden van Corona etc.), op bepaalde momenten tijdens het collegejaar niet 100%. Dit heeft de werkzaamheden soms wat verschoven in de planning, maar heeft het verrichten van de werkzaamheden vanuit de verantwoordelijkheden, zoals gesteld in de WHW, niet in de weg gezeten.

Gedurende het eerste half jaar van 2019-2020 heeft de examencommissie wekelijks op donderdagen gebruik kunnen maken van een vaste ruimte om samen te vergaderen. Vanaf 13 maart vonden de vergaderingen – vanwege de Corona maatregelen – op donderdagmiddag plaats via Microsoft Teams. Hoewel het voor iedereen zoeken was, zeker met thuiszittende kinderen en/ of minder goede WiFi-verbinding, is dit altijd gelukt en goed gegaan. De examencommissie heeft in totaal 38 keer vergaderd, waarvan 18 keer via teams. Bij aanvang van 2019-2020 zijn de bestaande procesomschrijvingen (procesflows) onder de loep genomen en aangescherpt, ook als handvat van de te verrichten werkzaamheden voor de (nieuwe) leden en de secretaris.

De vergaderingen vonden wekelijks plaats aan de hand van een agenda in Google drive. Deze agenda wordt gedurende de week opgesteld. De notulen worden opgesteld tijdens de vergadering, een week later vastgesteld en bewaard op de J-schijf. In de vergaderingen is onder andere gesproken over:

- Lopende zaken (Vrijstellingen, aanvragen externe minoren etc);
- Besluiten t.a.v. klachten en bezwaren en of fraude;
- Toetskwaliteit opleidingen;
- Werkzaamheden toetscommissies;
- Check eindniveau;
- Overleggen met management / directie.

Hoorzittingen zijn zo veel mogelijk uitgevoerd voorafgaand aan de vergadering op donderdag. Een enkele keer vonden deze op een andere dag plaats of na de vergadering. Hoorzittingen vinden altijd plaats met twee leden van de examencommissie, niet betrokken bij de betreffende opleiding. Voor Covid-19 vonden de hoorzittingen fysiek plaats en daarna m.b.v. Teams. Vervolgens wordt het besluit door de betrokken leden voorbereid en voorgelegd en bediscussieerd in de vergadering. In gezamenlijkheid en/of door stemming komt de examencommissie tijdens de vergadering tot een besluit. Het besluit wordt opgetekend in de notulen en de betrokken leden schrijven het besluit verder uit, wat na laatste check van de voorzitter wordt verstuurd naar de betrokkenen of geplaatst in Osiris Zaak.

Zaken die in Osiris Zaak worden gestart, worden door de examencommissie in Osiris afgerond. Osiris Zaak wordt sinds 2019-2020 ook ingezet voor een verzoek om cijferwijziging en het melden van fraude door docenten. Toch wordt ook nog steeds en regelmatig gebruik gemaakt van de mail examencommissie-cmi@hr.nl. Bijvoorbeeld om aanvullend informatie op te vragen. Voor de secretariële ondersteuning is dit vaak schakelen. Hoewel de examencommissie een duidelijke

toegevoegde waarde ziet in het feit dat binnen Osiris Zaak alles meer bij elkaar wordt verzameld en gearhiveerd, ervaart de examencommissie de stappen in Osiris Zaak niet altijd en overal als even logisch. Deze terugkoppeling ontvangt de examencommissie ook regelmatig van studenten. De bijeenkomsten van Osiris Zaak om deze gevallen te bespreken worden bezocht door de ambtelijk secretaris.

Klachten over de beoordeling van toetsing komen sinds 2019-2020 binnen bij Bureau klacht en worden vervolgens doorgestuurd naar de examencommissie. Deze procedure is bij CMI het afgelopen collegejaar maar weinig doorlopen, namelijk vijf keer.

2.2. Samenstelling examencommissie

Per 1 september 2019 zijn onderstaande personen benoemd als leden door het College van Bestuur van de Hogeschool Rotterdam, op voordracht van de directie van CMI:

Naam	Functie	Aantal fte
Dhr. R.S.A. Oudejans, MM	Lid namens de opleiding Communicatie. Voorzitter	Lid sinds 2012 0,4 fte
Mevr. drs. M.W.M. van der Ploeg	Lid namens de opleiding Communicatie. Plaatsvervangend voorzitter	Lid sinds 1 sept 2015 0,2 fte
Mevr. D.D. Schuur, MSc.	Lid namens de opleiding Creative Media & Game Technologies	Lid sinds 1 sept 2018 0,1 fte
Mevr. dr. A.C. van Rooij-Peiman	Lid namens de opleiding Informatica en Technische Informatica	Lid sinds 1 sept 2019 0,1 fte
Mevr. I.J. Ploum, MA.	Lid namens de opleiding Communication & Multimedia Design	Lid sinds 1 april 2019 0,1 fte
Mevr. H. Shekarian-Tabarestani, MSc.	Extern lid. Onderwijscoördinator voor de Bacheloropleiding Electrical Engineering bij de TU Delft	Lid sinds 1 sept 2019 0,1 fte

Zoals in de inleiding van dit verslag al vermeld staat, begint de bezetting van de examencommissie in een meer stabiel vaarwater te komen. De huidige (nieuwe) leden hebben ieder een eigen portefeuille en zijn tijdens 2019-2020 ingewerkt in hun positie binnen de examencommissie. Eén lid heeft de examencommissietraining dit jaar bij de HR academy gevolgd en afgerond. Daarnaast is er een nieuw extern lid H. Shekarian Tabarestani aangetreden die werkzaam is als programmamanager bij TU Delft. Door haar ervaringen en werkzaamheden in het onderwijs, kan ze met een kritische blik tijdens vergaderingen en evaluaties, zoals op de verrichtte procedurele en inhoudelijke activiteiten van de examencommissie CMI.

Benoeming van de leden vindt jaarlijks plaats voor één studiejaar. Leden worden volgens de door de HR opgestelde procedure van evaluatie en benoeming aangedragen bij de instituutdirectie. De directeur draagt vervolgens de leden voor aan het college van bestuur. Ook bij aanstellen van een 'nieuw' (extern) lid wordt de door HR gestelde procedure gehanteerd.

2.3. Overleg met directie inzake de faciliteiten en uitkomst

Tijdens het collegejaar 2019-2020 heeft de examencommissie ieder kwartaal gesproken met de instituutsdirectie CMI - Heleen Elferink - om de lopende zaken te bespreken. Daarnaast zijn er een aantal extra overleggen ingepland, bijvoorbeeld vanwege het bespreken van het proces rondom de wijziging toetsvormen tijdens Covid-19. De gesprekken werden gevoerd aan de hand van een voorop vastgestelde agenda. De gesprekken zijn genotuleerd en vervolgens teruggekoppeld aan de instituutsdirecteur en in de vergadering van examencommissie. Aan het eind van het collegejaar heeft de instituutsdirecteur met ieder lid van de examencommissie het afgelopen collegejaar geëvalueerd. Deze evaluatie is teruggekoppeld aan het CvB, tezamen met de benoeming voor 2020-2021.

Tijdens de gesprekken met de instituutsdirectie is de ondersteuning van de examencommissie onderwerp geweest van gesprek. Er is vanuit de directie gekeken naar een structurele oplossing hiervoor. Zo heeft bij aanvang van het collegejaar een collega van een andere afdeling een aantal vergaderingen bijgewoond als notulist, zodat de ambtelijk secretaris de dagelijkse werkzaamheden op orde kon krijgen. Waar we in 2019-2020 (jaarverslag 2018-2019) hoopten meer stabiliteit te creëren en behouden op dit vlak, is dat helaas (nog) niet gelukt. Verschillende administratieve werkzaamheden zijn het afgelopen jaar deels door de afzonderlijke leden of voorzitter uitgevoerd om zo de voortgang te bewaken en om goed zicht te houden de borging van de kwaliteit. De examencommissie heeft het afgelopen jaar daarmee geprobeerd om de rol van ambtelijk secretaris voor een gedeelte bij de leden te leggen, maar dat past minder goed bij de kwaliteiten (naast het lesgeven), de beschikbare tijd voor de examencommissie van de afzonderlijke leden en de werkwijze binnen Osiris Zaak. De ondersteuning blijft daarmee een aandachtspunt. Het Platform voor voorzitters van de examencommissie neemt momenteel de functieomschrijvingen van de ambtelijke secretaris en ondersteunende kracht onder de loep. Het is de verwachting dat in 2020-2021 een meer structurele oplossing voor dit probleem komt, mede ook omdat het de aandacht heeft van de instituutsdirectie.

2.4. Mogelijkheid om onafhankelijk te functioneren

Voor de examencommissie CMI was in het collegejaar 2019-2020 de onafhankelijkheid niet in het geding. Binnen CMI is duidelijk dat directie en onderwijsmanagement verantwoordelijk zijn voor de kwaliteit en dat de examencommissie verantwoordelijk is voor de borging van de kwaliteit.

Om daarnaast de eigen onafhankelijkheid binnen de commissie te waarborgen is in 2019 opnieuw een extern lid aangesteld. De examencommissie heeft gekozen voor een extern lid van buiten de HR. Om verder de transparantie en objectiviteit binnen de commissie te waarborgen, nemen de individuele leden niet deel aan de hoorzittingen en de checks op eindniveau die de 'eigen' opleiding betreffen. Deze manier van werken, hanteert de examencommissie CMI naar volle tevredenheid van de individuele leden.

Uit het evaluatieverslag verstuurd door de instituutsdirectie CMI (dd 18 juni 2020) aan het CvB blijkt dat, zowel het externe lid als de instituutsdirectie tevreden zijn over het functioneren van de examencommissie. *"Binnen het instituut wordt de examencommissie gewaardeerd. De examencommissie borgt op deskundige wijze de kwaliteit van de examens en tentamens. Het nieuwe toetsbeleid van het instituut geeft heldere richtlijnen voor docenten. De examencommissie licht op een heldere manier haar besluiten toe. De examencommissie is autonoom en wordt door alle partijen gezien als een rechtvaardige partij die helder is in haar verantwoordelijkheden. In de afgelopen corona tijd is op een prettige manier samengewerkt met de examencommissie. De examencommissie was helder in haar borgende verantwoordelijkheid, maar was daarnaast ook pro-actief. Wanneer opleidingen en toetscommissies stoeiden met de aanpassingen van toetsen, zorgde de examencommissie dat doorverwezen werd naar de juiste expertise binnen de hogeschool. Zo bleef de commissie helder bij haar borgende taak, maar droegen haar adviezen wel bij aan het snel wijzer worden van de toetscommissies en opleidingsteams binnen het instituut".*

2.5. Trends en/of aandachtspunten

Met het aantreden van een nieuwe secretaris, is de examencommissie CMI in 2019-2020 kritisch gaan kijken naar de bestaande werkprocessen en hoe deze verbeterd kunnen worden. De examencommissie CMI heeft in 2019-2020 meer aandacht voor de wijze waarop de huidige processen vorm hebben en hier verbeterpunten in opgevoerd m.b.t. het oppakken van acties, archivering van informatie en de wijze van verslaglegging met een focus op de PDCA-cyclus.

In 2019-2020 zijn de voorzitter en de vicevoorzitter daarnaast beter in staat geweest om verslaglegging en acties te formuleren vanuit de toetscommissies, check eindniveau en de externe validering etc. richting de opleidingsmanagers. Vanuit deze gesprekken werden vervolgacties geformuleerd, ondernomen en geëvalueerd om zo nog beter de kwaliteit van toetsing te verbeteren en meer aandacht te hebben voor het sluitstuk van de PDCA-cyclus. Zo is na ieder overleg met de leden van het MT de besproken acties gemonitord, en waar nodig opnieuw geëvalueerd en teruggekoppeld. In het nieuwe online tijdperk, zal er in 2020-2021 worden gekeken naar een andere archieflocatie, waarbij Teams of OneDrive als mogelijkheid m.b.t. borging van privacy en vertrouwelijkheid van gegevens wordt verkend.

3. Borgen kwaliteit van tentamens

3.1. Verrichte activiteiten door examencommissie om kwaliteit van toetsen te borgen

Door de examencommissie wordt gewerkt vanuit de WHW en daarmee vanuit de richtlijnen die de NVAO aangeeft. Op instituutsniveau is er het toetsbeleid CMI en daarnaast heeft elke opleiding een eigen toetsplan, (competentie)dekkingsmatrix en een opleidingsprofiel. In hoofdstuk 10 van de Hogeschoolgids wordt beschreven hoe het onderwijs binnen het instituut is vormgegeven, met daarbij een overzicht van de opbouw van de opleidingen, eventuele verplichte aanwezigheid, de toelatingseisen tot bepaalde studieonderdelen, toetsmomenten, toetsvormen en het mogelijk herkansen van cursussen.

Het inhoudelijke onderzoek naar de validiteit, de betrouwbaarheid en de inzichtelijkheid van de toetsen binnen CMI is in 2019-2020 gemandateerd aan vier toetscommissies (het aantal fte is per commissie):

- CMD: Jantien Slob, Ellen Spoel en Marije Smits (0,3 Fte)
- CMGT: Bob Pikaar en Jurgen van Raak (0.1 fte)
- CO: Eline van Hamersveld, Ank Jansen en Aniek van Heck (0,2 fte)
- INF en TI: Ruud Tönissen & Henny Batelaan-Butter (0,2 fte)

Ieder jaar wordt bij aanvang van het collegejaar door de examencommissie een mandaat afgeven aan de toetscommissies binnen CMI. Het afgelopen jaar is het algemeen geldend mandaat vanuit de Hogeschool Rotterdam afgegeven, aangevuld met een document 'aanvulling mandaat'. Het document 'aanvulling mandaat' beschrijft het format en daarmee de onderdelen die terugkomen in het Plan van aanpak, de kwartaalrapportages en het jaarverslag vanuit de toetscommissie. Het verzoek aan de toetscommissies was om in 2019-2020 duidelijk zicht te geven op de borgtaken binnen de (kwartaal)rapportages en dit eenduidig weer te geven. Bijkomend idee was dat er in het verslag een grotere focus komt te liggen op de borg-taken van de toetscommissies. Ook wordt in het document 'aanvulling mandaat' aandacht besteed aan het sluitstuk van de PDCA-cyclus. De toetscommissies binnen CMI verrichten namelijk naast de borgtaak vanuit het mandaat van de examencommissie allen ook werkzaamheden voor het opleidingsmanagement op het vlak van 'zorgen'. Alle toetscommissies zijn gewend om over beide taken te rapporteren in één document.

Bij aanvang van het collegejaar 2019-2020 is er door de examencommissie een gezamenlijke bijeenkomst ingepland om het mandaat en het format voor de (kwartaal)rapportages toe te lichten. Tijdens de eerste bijeenkomst is de taakverdeling rondom de borg/zorgfunctie van de toetscommissies besproken. Alle toetscommissies waren hierbij aanwezig. Daarnaast heeft de examencommissie met iedere toetscommissie gedurende het jaar afzonderlijk gesproken n.a.v. de kwartaalrapportages. Aan het eind van het jaar heeft er nog een extra online bijeenkomst plaats gevonden in het kader van borging van de kwaliteit van toetsing bij de verzoeken rondom aangepaste toetsvormen tijdens Covid-19. De examencommissie heeft de resultaten vanuit de kwartaalrapportages afzonderlijk besproken met de opleidingsmanagers en/ of met de instituutsdirectie. Ook de stappen die zijn ondernomen naar aanleiding van de rapportages zijn besproken.

3.2. Verrichte activiteiten door toetscommissie om kwaliteit van toetsen te borgen

Bij aanvang van een collegejaar, tekent iedere toetscommissie haar geplande werkzaamheden op in een Plan van Aanpak en verstuurt deze naar de examencommissie. Iedere toetscommissie bekijkt volgens mandaat alle reguliere toetsen van de opleiding (m.u.v. eindniveau). Zij doet dit volgens mandaat minimaal 1 x gedurende 4 jaar. De toetscommissie signaleert en geeft gevraagd en ongevraagd adviezen. De toetscommissies rapporteren per kwartaal over hun verrichtte werkzaamheden aan de examencommissie. CMD, CO en INF/TI zijn in 2019-2020 bezig met het herontwikkelen van het curriculum. De nieuwe toetsen worden (bijna overal) in ieder geval voorafgaand bekeken.

Aan het eind van het collegejaar (P3 en P4 tijdens Covid-19) hebben alle toetscommissies een belangrijke rol gespeeld m.b.t. het borgen van de kwaliteit van toetsing en adviseren bij aangepaste toetsvormen of uitgestelde toetsing. Een aantal toetscommissies, moest de evaluatie van een geplande toets uitstellen naar een later moment, omdat de toets werd uitgesteld of zelfs nog plaats vond tijdens het schrijven van het kwartaal/ jaarverslag.

Vanuit de opleiding CMD is het afgelopen jaar een nieuwe toetscommissie opgericht en een nieuwe werkwijze ontwikkeld. De betrokken CMD-docenten hebben in het kader van een BKE-traject én vanuit hun rol binnen de toetscommissie gekeken naar de kwaliteit van toetsing. De opleiding CO startte in 2019-2020 met een nieuw curriculum en heeft halverwege een wisseling van toetscommissie-lid gehad. INF/TI heeft in vertrouwde samenstelling de toetsen van beide opleidingen gecontroleerd. CMGT kiest er in 2019-2020 opnieuw voor om de docenten nauw te betrekken bij de borging van de kwaliteit van toetsing en wijst per periode docenten aan die a.d.h.v. een checklist toetsen evalueren. Deze CMGT-aanpak vergroot de expertise rondom kwaliteit van toetsing en maakt verschillende docenten meer bewust van de gestelde kwaliteitscriteria. Hoewel deze aanpak meer neigt naar de zorgfunctie van de toetscommissie, weet de commissie wel op de gestelde kwaliteitseisen te controleren en terugkoppeling te geven aan de modulehouders, het management en aan de examencommissie.

In totaal zijn er in 2019-2020 56 toetsen bekeken en van feedback voorzien op de vooraf beschreven kwaliteitscriteria; validiteit, betrouwbaarheid en inzichtelijkheid. Volgens het mandaat 2019-2020 zijn 50% van de toetsen voorafgaand aan de toets bekeken en van advies voorzien en 50% van de toetsen zijn achteraf bekeken. (Noot: de methodiek van 50% vooraf en 50% achteraf toetsen is gewijzigd opgenomen in het mandaat van 2020-2021, waarin vanuit het borgingsperspectief alleen achteraf toetsen opgenomen is). Bij achteraf bekijken zijn ook de beoordelingen vanuit (student/docent) evaluaties meegenomen en is gekeken naar de gegevens vanuit Osiris m.b.t. toetsresultaten b.v. op basis van Standaarddeviaties. Het aantal bekeken toetsen per commissie bedraagt:

- CMD: 14 toetsen
- CMGT: 8 toetsen
- CO: 17 toetsen
- INF: 8 toetsen
- TI: 9 toetsen

Alle toetsen zijn gecontroleerd aan de hand van een checklist opgesteld door de betreffende toetscommissie. Vanuit deze checklist wordt er gekeken naar de kwaliteitscriteria (validiteit, betrouwbaarheid en inzichtelijkheid) zoals die zijn geformuleerd in het mandaat van de examencommissie. De modulehouder van de betreffende toets ontvangt na evaluatie van de toets de

checklist en er wordt met hem/ haar (waar wenselijk) een gesprek gevoerd ter verduidelijking van de bevindingen van de toetscommissie. Aan het eind van iedere periode is er een kwartaalrapportage met daarin een beschrijving van de verrichtte werkzaamheden en evaluaties per toetscommissie verstuurd naar de examencommissie.

De examencommissie is tevreden over de wijze waarop de toetscommissies het mandaat hebben uitgevoerd. De vier toetscommissies zijn er in geslaagd om volgens mandaat de benodigde toetsen te beoordelen a.d.h.v. de geformuleerde criteria. Alle toetsen worden één keer in de 4 jaar gecontroleerd. Covid-19 heeft er wel voor gezorgd dat bij INF en TI de vooraf ingeplande te controleren toetsen, zoals benoemd in het PvA, nog niet plaats hadden gevonden tijdens het schrijven van een jaarverslag van de toetscie. Deze toetsen zijn op een later moment achteraf gecontroleerd of zijn meegenomen in het PvA van de betreffende toetscommissie voor 2020-2021. Er zijn geen bijsturingsacties ondernomen richting de toetscommissies van CMI.

3.3. Oordeel examencommissie over borgende activiteiten toetscommissie

Zoals gesteld hebben alle toetscommissies voldaan aan het vooraf opgestelde mandaat en de 'te evalueren toetsen' beoordeeld. Er is geen enkele toets afgekeurd o.b.v. de gestelde kwaliteitseisen; validiteit, betrouwbaarheid en inzichtelijkheid en er is dus geen afgekeurde toets teruggekoppeld aan de examencommissie. De verbeteringen die de toetscommissies aan de modulehouders teruggaven bevonden zich met name op het vlak van de tegenstrijdigheid van beschrijvingen van de toets in de handleiding t.o.v. de Hogeschoolgids, het ontbreken van de toetsmatrijs of het ontbreken van een beoordelingsmodel waardoor de weging van de leerdoelen minder inzichtelijk was. Deze bevindingen zijn allen meegenomen in de gesprekken met de modulehouders en waar mogelijk gelijk aangepast. Er was expliciete aandacht voor het sluitstuk van de PDCA-cyclus door b.v. een check op te nemen voor het volgende collegejaar en het onderscheid maken in verslagen tussen de zorg,- en borgtaken van toetscommissies.

De samenwerking vanuit de examencommissie richting de afzonderlijke toetscommissies verliep goed. De kwartaal,- en jaarverslagen zijn volgens planning verstuurd en op verzoek van de examencommissie zijn er een aantal toetsen aanvullend bekeken. De toetscommissie van CMD had in 2019-2020 wel wat opstarttijd nodig, mede omdat het BKE traject parallel liep aan de noodzakelijke checks vanuit de toetscommissie.

Op het moment dat de toetscommissies vanwege Covid-19 een aanvullende taak vanuit het management kregen en adviseerden in het proces rondom uitstel of aanpassen van toetsing tijdens P3 en P4, heeft iedere commissie zijn rol aanvaard en daarin de opleiding en modulehouders geholpen bij het bedenken van de aanpak.

Het doorlopen van de PDCA-cyclus vindt plaats volgens een werkwijze, zoals vooraf geformuleerd, vanuit een checklist en een rapportage-format. Hoewel de afzonderlijke toetscommissies zelf aangeven dat ze hier nog wat scherper in kunnen zijn (door het ook daadwerkelijk op te volgen en deze opvolging te noteren), zien we hier als examencommissie al verbeteringen t.o.v. eerdere jaren.

De examencommissie ziet nog wel kansen voor wat betreft de uniformiteit in verslaglegging. En hoewel het document 'aanvulling mandaat' een format beschrijft, gaat de verslaglegging van een toetscommissie nog steeds uitgebreid in op de verrichtte zorgtaken, naast de verrichtte borgtaken van de toetscommissie. De examencommissie CMI wil daarom tijdens de geplande kwartaalgesprekken alleen aandacht bieden aan de borgaspecten van de verslagen.

Samengevat verloopt het contact met de toetscommissies goed en zijn de lijntjes kort. Er is vanuit de crisissituatie adequaat en snel door iedereen gehandeld en meegedacht. De toetscommissies bewegen ook goed mee met de ontwikkeling in de hogeschool als het gaat om het onderscheid tussen

zorg en borg en blijven hierover in gesprek met het management, de examencommissie of de medewerkers OKP. Hoewel de scheidslijn nog niet voor iedereen als even natuurlijk wordt ervaren, is men wel bereid om te kijken naar de beste aanpak hierin. De examencommissie heeft er vertrouwen in dat deze lijn wordt doorgezet in het collegejaar 2020-2021. De examencommissie heeft vertrouwen in de kwaliteit van borging van toetsing van alle opleidingen van CMI. De examencommissie constateert o.b.v. bovenstaande bevindingen, dat de toetskwaliteit bij alle opleidingen van CMI in orde is.

3.4. Uitgebrachte adviezen en opvolging

De toetscommissies hebben jaarrapportages opgesteld die door de examencommissie zijn besproken met het management van de betreffende opleiding. De belangrijkste algemene bevindingen en aanbevelingen uit deze verslagen:

- De betrouwbaarheid van toetsing is voldoende op orde. Soms is wat minder duidelijk hoe een rubric (beoordelingscriteria) geïnterpreteerd kan worden. De vraag is soms bijna letterlijk; Hoe maak je deze zo concreet mogelijk en toch praktisch inzetbaar? In dergelijke gevallen wordt kalibratie geadviseerd en ook steeds vaker ingezet.
- Verschillende opleidingen richten zich steeds meer bezig met het toetsen van indicatoren wat vraagt om regelmatig kalibratie met docenten onderling.
- De kwaliteit van toetsmatrijzen wordt steeds beter (validiteit), waardoor steeds beter gemeten wordt wat men wil meten vanuit de vooraf opgestelde leerdoelen en geformuleerde kennisniveaus. Soms is het doel van een toetsmatrijs nog niet helemaal duidelijk voor een docent en biedt een toetscommissie ondersteuning.
- Handleidingen zijn ook steeds meer transparant en inzichtelijk. Toch komt het nog wel een enkele keer voor (en steeds minder), en dan specifiek bij INF of TI, dat de beoordelingscriteria voorafgaand aan de toetsing niet aanwezig zijn of vooraf niet opgevraagd kunnen worden door de toetscommissies. Hierover is de examencommissie in gesprek met beide opleidingen.
- Constructive alignment wordt steeds beter ingezet door docenten in handleidingen en daarmee opleidingen binnen hun curriculum. Omdat dit begrip nog niet bij alle opleidingen binnen CMI even sterk leeft of wordt gecontroleerd, is dit punt opgenomen in het mandaat van 2020-2021 v.w.b. de kwaliteitscriteria van toetsing. Dit betekent ook een aanpassing van de formats in verslaglegging en de vooraf in te zetten checklists van de toetscommissies.

De specifiek besproken adviezen met de opleidingsmanagers van de betreffende opleidingen:

- INF/ TI: Hoewel het hier over voorafgaand aan toetsing gaat, is er bij het opleidingsmanagement van INF/TI aandacht gevraagd voor het moeilijk op te vragen van de beoordelingscriteria voor afname van de toets.
- Bij INF/TI lijken de afgelopen jaren de keuzevakken en minoren wat onderbelicht. Daar wordt voor 2020-2021 meer aandacht voor gevraagd in het PVA.
- De opleiding CMGT is in 2019-2020 aan de slag gegaan met de plannen om het formatieve evaluatieproces aan te scherpen en zet deze trend door in 2020-2021 m.b.t. de uitwerking van die plannen en de controle op kwaliteit hiervan. Deze vraag hangt volgens de examencommissie samen met de summatieve toetsing. Zeker ook, omdat de geldende toetscriteria in dit formatieve proces worden meegenomen. Wij volgen deze ontwikkeling met belangstelling.

- CO: Omdat er steeds grotere toetseenheden zijn binnen het nieuwe curriculum van Communicatie is hier een blijvende aandacht voor kalibratie gevraagd en deze wordt ook regelmatig ingezet.
- BKE certificering van docenten heeft de aandacht, maar dat verschilt per opleiding. SKE wordt meer en meer gevolgd, maar de afronding van dit traject vraagt vaak meer tijd dan ingezet kan worden. Ook hierover is de examencommissie in gesprek met het opleidingsmanagement en de directie.

3.5. Trends en/of aandachtspunten

Vanuit het evaluatieverslag examencommissies van het AMC (juni 2020), begrijpt de examencommissie CMI dat het vooraf toetsen onder de zorgtaken van de toetscommissie valt en achteraf toetsen onder borgtaken. Om die reden heeft de examencommissie haar mandaat toetscommissies 2020-2021 aangepast naar 100% na afname van de toets. De examencommissie ondersteunt de redenering van het AMC en blijft hierover graag in gesprek, mede ook i.v.m. het volgende: bij de accreditaties die plaats vinden, ervaart de examencommissie met name in de gesprekken met het panel dat het onderscheid zorg/borg minder speelt. In het verslag van de accreditatie van de opleiding Communicatie (maart 2020) zegt de commissie *“De examen- en toetscommissie dragen zorg voor de borging van het bachelorniveau en stimuleren het kwaliteitsbewustzijn rond toetsing, onder meer door ondersteuning te bieden bij toetsconstructie en het organiseren van kalibratiesessies”*.

Tijdens het collegejaar 2019-2020 is er een aangepast CMI-toetsbeleid 2020-2023 opgesteld dat gecommuniceerd is vanuit de instituutsdirectie. Bij het opstellen van dit toetsbeleid is - in samenspraak met de examencommissie - gekeken naar de geldende kwaliteitscriteria. In het CMI-toetsbeleid zijn deze aangepast aan de kwaliteitscriteria geldend binnen de BKE van de Hogeschool Rotterdam. En hoewel deze niet wezenlijk verschiden van de criteria van aandacht voor de toetscommissies in 2019-2020, is besloten om hier één lijn in te trekken. Het aangepaste mandaat van de examencommissie voor 2020-2021 aan de toetscommissies, omvat daarom de kwaliteitscriteria: validiteit, betrouwbaarheid, constructieve alignment, bruikbaarheid en transparantie.

Opvallend blijft dat alle opleidingen steeds vaker kiezen voor grotere onderwijseenheden en daarmee grotere toetseenheden. Deze trend is al een aantal jaren zichtbaar, maar wordt steeds sterker. Dit is ook van invloed op het aantal ‘te toetsen toetsen’ in een jaar en dus binnen een curriculum en of een kwartaal. Bij INF kiest een student b.v. in jaar 3 voor een cursus van 30 ects van een half jaar en CO speelt ook met het plan om cursussen met 30 studiepunten in jaar 3 vorm te geven.

Deeltoetsen, maar ook formatieve toetsing/evaluatie krijgt een grotere rol op het vlak van toetsing bij deze steeds groter wordende toetseenheden. Hier wordt vanuit de huidige borgingstaken geen aandacht aan besteed, omdat het als een zorg-onderdeel wordt gezien. Het advies van de examencommissie is wel om hier vanuit de zorgfunctie aandacht voor te behouden, omdat goede constructieve alignment tussen deeltoetsen en formatieve toetsing/evaluatie effect heeft op de uiteindelijke kwaliteit van toetsing. Zo zien we dit terug in de klachten van studenten. Als er klachten zijn over de summatieve toetsing, hangt dat vaak samen met klachten over de daar aan voorafgaande formatieve onderdelen. De gesprekken binnen CMI gaan tegenwoordig veel meer over het ‘holistisch toetsen’ in een opleiding. Waar de opleidingen een summatieve toets niet (meer) als belangrijkste

onderdeel van het onderwijs zien, wordt gekeken naar het geheel aan onderwijs, de les, de formatieve evaluatie en wordt de summatieve toets vanuit een visie op constructive alignment ingezet.

Tot slot: Vanuit de examencommissie zien we duidelijk expertisegebieden ontstaan waar anderen binnen CMI gebruik van kunnen maken. Mede daarom is in samenspraak met de instituutsdirectie de afspraak gemaakt om met de toetscommissies en een aantal SKE-ers een aantal expertisegroepen te vormen binnen CMI en zo collega's meer toetswijs te maken en van elkaar te laten leren.

4. Onderzoek naar gerealiseerde leerresultaten (voorheen eindkwalificaties)

4.1. Werkwijze en bevindingen examencommissie bij toetsen eindkwalificaties zoals beschreven in de OER

Op basis van de bevindingen in de paragraaf 4.1 en 4.4 komt de examencommissie tot de conclusie dat bij alle opleidingen van CMI het eindniveau geborgd is. De examencommissie komt tot deze conclusie op basis van de check eindniveau en de wijze waarop externe validering bij alle opleidingen een plaats heeft.

De examencommissie van CMI heeft in het kader van borging van de kwaliteit van de afstudeerwerken zelf een check eindniveau georganiseerd. Daarnaast heeft de examencommissie aanvullend informatie bij de opleidingen opgevraagd om daarmee zicht te krijgen op hoe de opleidingen gebruik maken van externe validering. Deze resultaten zijn terug te vinden in paragraaf 4.2.

Check eindniveau examencommissie CMI

In 2019-2020 heeft de examencommissie van CMI in het kader van de borging van de kwaliteit van de afstudeerwerken wederom een aantal eindwerken van de verschillende opleidingen binnen het instituut gecontroleerd, zoals beschreven in haar taakomschrijving. De examencommissie maakt gebruik van een zelf ontwikkelde checklist die voor 2019-2020 in aangepaste versie is gebruikt. Bij de check is gebruik gemaakt van de volgende documenten:

- check op eindniveau 2019-2020 per afstudeerwerk;
- check op eindniveau 2019-2020 per opleiding;
- afstudeerhandleiding van de betreffende opleiding;
- de meest recente (interne) audit.
- Door de opleiding geformuleerde verbeterpunten vanuit externe validering, evaluaties, kalibratiesessies, audits en accreditaties

Bij de controle zijn meegenomen:

- het afstudeerwerk/project;
- de afstudeerhandleiding;
- de voorbeoordeling, de definitieve eindbeoordeling inclusief de verantwoording van het eindcijfer.

Er is een a-selectie steekproef getrokken uit een steekproefkader. Het steekproefkader bestaat uit een overzicht van alle studenten die in het studiejaar 2018-2019 (indien mogelijk 2019-2020) hun eindwerk ter beoordeling hebben ingeleverd. In collegejaar 2018-2019 werd het eindniveau door alle opleidingen uitsluitend in het afstuderen getoetst.

De examencommissie heeft voorafgaand aan de check het format 'check eindniveau' zoals gehanteerd in de afgelopen collegejaren geëvalueerd. De aanpassingen die wij gedaan hebben in het vorige studiejaar, hebben geleid tot een beter inzichtelijk totaaloverzicht per opleiding. Een toevoeging aan de "check eindniveau 2019-2020" is een check op de navolging op de verbeteractie uit het voorafgaande studiejaar.

Hieronder staan de criteria beschreven die worden bekeken in de check eindniveau per student:

- De aanloop naar (afstudeervoorstel) en de beoordelingssystematiek is helder omschreven.
- Voor de student is vooraf inzichtelijk waarop beoordeeld wordt.
- De beoordelingscriteria zijn afgeleid van de eindkwalificaties van de opleiding (landelijk profiel).
- Alle competenties moeten afzonderlijk en individueel met een voldoende afgesloten worden.
- Eén van de examinatoren is niet betrokken bij het begeleiden van de student,
- De examinatoren hebben onafhankelijk van elkaar een oordeel gegeven (voorbeoordeling is aanwezig) en zijn op basis daarvan tot een gezamenlijk besluit gekomen.
- De beoordeling geschiedt door minimaal twee bevoegde examinatoren (eindniveau). Zij hebben beiden het document ondertekend.
- De twee bevoegde examinatoren-eindniveau zijn door de examencommissie benoemd.
- Het beoordelingsformulier is door de examinatoren ingevuld met een volledige onderbouwing.
- Het is duidelijk hoe het eindcijfer tot stand is gekomen.
- Beoordeling is correct ingevoerd in Osiris, uit naam van examinerator.
- De rol van eventueel extern gecommiteerde is benoemd en is duidelijk adviserend.
- De rol van de bedrijfsbegeleider is benoemd en duidelijk adviserend.

In verband met de accreditatie in december 2019 van de opleiding Communicatie is de examencommissie gestart met het checken van het eindniveau bij deze opleiding en vervolgens zijn de overige opleidingen aan bod gekomen. Er is in duo's gekeken naar de opleiding waar de betreffende leden niet bij betrokken zijn. Hier is een verslag van gemaakt. De examencommissie heeft haar bevindingen middels een rapport teruggekoppeld aan directie en opleidingsmanagement met het advies, waar nodig verbeterlagen door te voeren (zie ook H4.3 voor meer informatie over de besproken verbeterlagen).

Bevindingen algemeen

Bij alle opleiding van CMI worden bij het eindniveau alle competenties op eindniveau afgetoetst. De eindbeoordelingen zijn afgeleid van de competenties. De examencommissie heeft alle opgevraagde stukken ontvangen en dat betekent dat de archivering in orde is. Ook in Osiris zijn de resultaten op een juiste wijze ingevoerd door één van de twee examinatoren. Bij alle beoordelingen zijn altijd twee examinatoren betrokken. De examinatoren hebben voor-beoordeeld en zijn vervolgens in gezamenlijkheid tot een eindbeoordeling gekomen. Deze stukken zijn goed terug te vinden. Het resultaat en de toelichting op het resultaat is in het algemeen voldoende goed gemotiveerd. Beoordelingen zijn getekend door beide examinatoren. Bij alle opleidingen wordt de mening van de bedrijfsbegeleiders meegenomen in de beoordeling. Duidelijk is ook dat bedrijfsbeoordelaars en gecommiteerden geen examinerator zijn.

Specifieke bevindingen:

CMGT (en MT)

In een beperkt aantal gevallen is er een duidelijk onderscheid in de voorbeoordelingen. In de eindbeoordeling is vervolgens niet terug te lezen hoe hiermee is omgegaan.

INF

Er zijn twee examinatoren betrokken bij het afstuderen. Beide zijn ook (deels)betrokken bij het begeleiden van de student. Voorbeoordeling en onderbouwing was in een aantal gevallen summier. Wel ziet de examencommissie een duidelijke verbetering t.o.v. eerdere jaren. De normeringsschaal roept nog wat vragen op.

TI

De opleiding maakt gebruik van een uitgebreid beoordelingsformulier waarin alle formatieve beoordelingen en de uiteindelijk summatieve eindbeoordeling beschreven wordt. Niet in alle gevallen komen alle beoordelingscriteria terug in de eindbeoordeling. (noot; wel in de voorbeoordeling).

CMD

Er is sprake van een uitgebreide beoordeling. Niet in alle gevallen is te herleiden of onderdelen van de beoordeling betrekking heeft op het schriftelijk dan wel het mondelinge tentamen.

CO

De beoordeling op de criteria in het beoordelingsformulier is duidelijk. In het beoordelingsformulier of de handleiding wordt niet toegelicht hoe het eindcijfer tot stand komt. Ook de toelichting op het toekennen van de bonus kan duidelijker.

4.2. Externe validering

Te zien is dat het beleid t.a.v. externe validering breed gedragen wordt. Vreemde ogen dwingen (2012) en Zienderogen vooruit (2017) geven mogelijke invullingen aan externe validering. Bij de opleidingen van CMI komt dit met name terug in het betrekken van het werkveld bij het ontwikkelen van het afstudeertraject en bij beoordelen van afstudeerwerken. Daarnaast wordt in een aantal gevallen het afstudeerprogramma getoetst bij collega-opleidingen. Er wordt geen gebruik gemaakt van het uitwisselen van examinatoren. De opleiding CMD laat examinatoren wel deelnemen als toehoorder bij afstudeerzittingen van collega-opleidingen.

Naast een door Kwaliteitszorg uitgezet onderzoek, waarmee onder andere de tevredenheid en het oordeel van de opdrachtgevers wordt gemeten, maken alle opleidingen gebruik van een uitgebreid schriftelijk oordeel van de opdrachtgever. In deze beoordeling wordt het proces en het product van afstuderen beoordeeld. De student is verplicht om dit oordeel voor aanvang van de beoordeling aan te leveren en examinatoren gebruiken deze beoordeling bij de voor- en definitieve beoordeling.

Bij het mondelinge examen van het eindwerk wordt bij alle opleidingen, behalve bij CO gebruik gemaakt van een extern gecommiteerde en/of bedrijfsbegeleider. De opleiding CO maakt bij dit onderdeel gebruik van een externe examiner. Op deze wijze worden ook de mondelinge vaardigheden van de student door externen beoordeeld.

Tot slot: De opleidingen CMD, CMGT, INF, TI en CO kalibreren de afstudeerwerken met andere opleidingen binnen hetzelfde domein of tijdens landelijke overleggen. De verslaglegging over dit thema voldoet, maar kan verbeterd worden. Verbeteringen worden vaak meegenomen vanuit de dagelijks routine. De beschrijving van de vervolgacties kan daarom naar ons inziens scherper.

De examencommissie is tevreden over de wijze waarop opleidingen externen inzetten om de kwaliteit van het eindniveau te borgen. De verzamelde inzichten worden gebruikt om het niveau van het eindniveau te toetsen en verder te verbeteren. Dit proces maakt bij alle opleidingen deel uit van de

dagelijkse routine en is daarmee een belangrijk borgingsprincipe. In een (jaar)planning worden de verschillende acties opgenomen en vervolgens uitgevoerd, waarna de bevindingen en daarmee samenhangende aanpassingen over het algemeen direct in de volgende ronde meegenomen.

4.3. Uitgebrachte adviezen en opvolging

Creative Media and Game Technologies (CMGT en MT)

De aandachtspunten in het jaarverslag 2018 – 2019 met betrekking tot onduidelijkheid t.a.v. voorbeoordelingen en de verantwoording van de beoordelingen zijn beide door de opleiding opgepakt. De examencommissie ziet bij de check eindniveau dat bij alle dossiers die in 2019-2020 gecontroleerd zijn de voorbeoordelingen aanwezig zijn. De opleiding heeft ervoor gekozen om gebruik te maken van een aangepast beoordelingsdocument dat inzichtelijker is. De examencommissie stelt vast dat de toelichting in de voorbeoordelingen duidelijker verwoord is. De opleiding heeft aandacht voor het verschil in voorbeoordeling. De examinatoren besteden vanaf dit studiejaar in de eindbeoordeling hier expliciet aandacht aan. De opleiding heeft regelmatig contact met andere opleidingen binnen het domein. De vervolgacties voor wat betreft het verbeteren van het afstuderen kunnen scherper geformuleerd worden.

Informatica (INF)

De examencommissie stelt vast dat er weinig klachten zijn over de beoordeling in tegenstelling tot een aantal jaren geleden. Onduidelijkheden in de handleiding die door de examencommissie vorig jaar zijn geconstateerd, zijn gedeeltelijk weggenomen. Aandachtspunt blijft de wijze waarop het cijfer tot stand komt. Dat kan in een aantal gevallen inzichtelijker. De opleiding maakt gebruik van twee examinatoren maar deze zijn beide vanuit een andere invalshoek ook betrokken bij de begeleiding binnen het afstudeertraject. De examencommissie blijft hierover in gesprek met de opleiding en heeft gevraagd om voor de start van de cursus in 2020-2021 met een oplossing te komen. Ook is opnieuw aandacht gevraagd voor de onderbouwing van de beoordelingen (waar overigens wel een duidelijke verbetering zichtbaar is) en de normeringschaal die gebruikt wordt.

De opleiding wil zich met betrekking tot het afstuderen in de toekomst meer richten op een beroepsproduct (stukje software) + reflectieverslag maken en minder een scriptieverhaal. Idee is ook om de eindkwalificaties scherper neer te zetten en vervolgens te kijken naar de mogelijkheden. Volgens de examencommissie is dit ook in lijn met wat Andriessen over beroepsproducten schrijft in het Protocol Verbeteren en Verantwoorden van Afstuderen in het hbo 2.0. (2017). De examencommissie adviseert om in gesprek te gaan met andere (Informatica) opleidingen om hierover een beeld te vormen.

Technische Informatica (TI)

Er heeft een aanscherping in de verantwoording van het afstudeerproces plaatsgevonden waardoor inzichtelijk is wat status is van verschillende documenten (feedback of voorbeoordeling of eindbeoordeling). De examencommissie ziet ook dat de motivatie in de beoordelingen nog duidelijker is. Cijfers zijn alleen ingevoerd door examinatoren en niet zoals in het verleden door de coördinator afstuderen.

Aandachtspunt voor de opleiding blijft de verantwoording van de externe validering. Duidelijk is dat de opleiding op verschillende wijze hiervoor aandacht heeft. De aandacht moet met name uitgaan naar de verslaggeving en de formulering van de vervolgacties.

Communication and Multimedia Design (CMD)

De opleiding heeft in de beoordeling de motivatie aangescherpt waardoor nog inzichtelijker is hoe de student scoort op de competenties en nog beter zichtbaar wordt waar deze competenties gerealiseerd worden: in de schriftelijke stukken of in het mondelinge tentamen. Er is hiervoor extra ruimte op het beoordelingsformulier toegevoegd. De samenwerking met andere opleidingen CMD in het kader van externe validering is dit jaar gebruikt om in gesprek te gaan over remote user research, een onderzoekstool die studenten massaal hebben ingezet tijdens het online afstuderen. Goed om te zien hoe opleidingen samenwerken en daarmee gezamenlijk de kwaliteit verhogen.

Communicatie (CO)

De opleiding heeft de naamgeving van de verschillende formulieren aangepast en de resultaten worden alleen ingevoerd door examinatoren. In de cursusbeschrijving is een rekentool voor het bepalen van het eindcijfer toegevoegd. Wat betreft de bonuspunten: in de voorbereiding op het afstuderen 2020-2021 wordt hier aandacht aan besteed. De accreditatie van de opleiding heeft plaats gevonden in december 2019. De commissie was tevreden over het eindniveau. Punt van aandacht vanuit de accreditatie is taal en het niveau van de gebruikte bronnen. De opleiding geeft aan dat op korte termijn (2020-2021) deze punten zullen worden aangescherpt in het afstudeerproces. Ook is in het vernieuwde curriculum is hier al meer aandacht voor. Ook bij CO moet er meer aandacht zijn voor de formulering van de vervolgacties die voorkomen uit externe validering.

4.4. Trends en/of aandachtspunten

Bij alle opleidingen van CMI heeft het afstuderen (begeleiding en toetsing) vanaf maart 2020 via Teams plaats gevonden. Het onderwijsmanagement en de examencommissie hebben samen een procedure ontwikkeld voor alle opleidingen binnen CMI, die ervoor gezorgd heeft dat er voor studenten, begeleiders en examinatoren duidelijkheid was rondom het proces. Uitgangspunt van de examencommissie was de borging van het eindniveau. Het aantal studenten dat succesvol is afgestudeerd wijkt niet af van eerdere jaren. Een compliment voor allen die dat mogelijk hebben gemaakt.

Externe validering maakt bij alle opleiding van CMI onderdeel uit van de evaluatie van het eindniveau. Het beroepenveld is op verschillende wijze sterk betrokken bij het eindniveau. Het in gesprek zijn met andere opleidingen in hetzelfde domein heeft steeds meer aandacht, wat wij als examencommissie toejuichen.

De examencommissie heeft in de jaarlijkse evaluatie (juni 2020) afgesproken dat het externe lid van de examencommissie nadrukkelijk een rol gaat spelen in het borgen van het eindniveau. Dit betekent dat zij met een kritische blik het proces van borgen volgt.

De examencommissie ziet in de verschillende documenten en merkt in gesprekken met het onderwijsmanagement dat bij alle opleidingen de PDCA-cyclus onderdeel uit maakt van het afstuderen. In de gesprekken met het onderwijsmanagement en afstudeercoördinatoren komen de verschillende fasen uit de cyclus “automatisch” terug. Hoewel de verschillende acties per opleiding scherper kunnen, bijvoorbeeld door deze te bundelen, ziet de examencommissie dat alle opleidingen van CMI goed aandacht hebben voor het aanscherpen van het eindniveau.

Verschiedende opleidingen zoals Informatica overwegen om het beroepsproduct meer leidend te laten zijn in het afstuderen. Bij veel opleidingen is dit een rapport, terwijl andere vormen relevanter zijn voor een beginnend beroepsbeoefenaar. Andriessen (2017), het beroepenveld en ontwikkelingen bij

andere opleidingen in den lande dragen hieraan bij. Goed dat opleidingen hier oog voor hebben. De examencommissie adviseert opleidingen om gebruik te maken van OKP en in gesprek te gaan met andere opleidingen die deze stap al gemaakt hebben. Uitgangspunt voor de examencommissie blijft dat competenties worden afgetoetst.

5. Richtlijnen en aanwijzingen om uitslagen tentamens te beoordelen en vast te stellen

5.1. Afgegeven richtlijnen en aanwijzingen

Binnen CMI conformeren de opleidingen zich aan de algemeen geldende regels m.b.t. toetsen en examens, zoals deze zijn geformuleerd in artikel 10.1.3 van de hogeschoolgids 2019-2020. Opleidingen hebben een opleidingsprofiel, waarin inzichtelijk wordt gemaakt wat de niveau-aanduiding is per jaar. Vanuit de directie is het CMI toetsbeleid 2019-2023 opgesteld en heeft iedere opleiding een uitwerking van dit toetsbeleid in een toetsplan en/of competentiedekkingsmatrix. De cursussen van de verschillende opleidingen worden omschreven in Osiris en in de cursushandleidingen waarin wordt ingegaan op de leerdoelen, aantal studiepunten, eventuele aanwezigheidsverplichting, beoordeling, toetsvorm, herkansingsmogelijkheden en literatuur.

In Hoofdstuk 10 van de Hogeschoolgids staan per opleiding (vol- en deeltijd) de curriculumtabellen vermeld met daarin de bijbehorende toetsvormen en eventuele aanwezigheidsplicht. De controle van de toetsing door de afzonderlijke toetscommissies, gebeurt aan de hand van deze tabellen.

Studenten hebben recht op twee toetskansen per jaar en per toetskans wordt er een inzage georganiseerd, waar een student een schriftelijk bezwaar kan indienen tegen de beoordeling. Vervolgens kijkt de docent, eventueel samen met een collega naar het bezwaar t.a.v. de beoordeling. De docent informeert de student of hij meegaat in het bezwaar. De student kan, als hij niet eens is met de reactie, via bureau klachten en geschillen bezwaar maken.

Ten gevolge van Covid-19 is de examencommissie betrokken bij de volgende zaken:

- Veranderende toetsvorm
- Uitstel van toetsen
- Afstuderen via Teams

Verandering in toetsvorm

Het beleid van de hogeschool was er op gericht om onderwijs en toetsing zoveel mogelijk doorgang te laten vinden tijdens de Covid-19 pandemie. Voor de examencommissie is het duidelijk dat de kwaliteit van de toetsing geborgd moest zijn. Het online aanbieden van de toets had in een aantal gevallen gevolgen voor de toetsvorm. Samen met het management van CMI en met steun van de hogeschool is een procedure (met aanvraagdocument) ontwikkeld om op korte termijn (toetsing periode 3) een aanvraag voor een toetswijziging in behandeling te kunnen nemen. De toetscommissies hebben in dit proces een belangrijke rol gespeeld. Enerzijds om te controleren of de leerdoelen getoetst werden en de kwaliteit van toetsing te valideren en anderzijds om docenten te adviseren bij hun aanvraag. Alle aanvragen zijn gedocumenteerd. Er is gebruik gemaakt van de website toetsenopafstand.hr.nl

Uitstel van toetsen

In een aantal gevallen en met name bij de opleidingen INF en TI zijn toetsen uitgesteld met name omdat de kans op fraude bij online afname te groot was.

Afstuderen via Teams

Vanaf april 2020 zijn alle mondelinge onderdelen van het eindwerk afgetoetst m.b.v. Teams. Het management heeft samen met de examencommissie een procedure ontwikkeld die door alle

opleidingen van CMI gebruikt is. Het besluit en de procedure is in een vroeg stadium aan alle afstudeerstudenten en begeleiders gecommuniceerd waardoor er duidelijkheid ontstond. De kwaliteit van de eindtoets is nooit in gevaar geweest.

5.2. Uitkomsten/bevindingen bij de toepassing van die richtlijnen

De examencommissie heeft opdracht gegeven om de resultaten van de gewijzigde toetsvormen te vergelijken met de resultaten van dezelfde toets in voorafgaande jaren.

Het aantal gevallen waarin sprake is geweest van verschillen in resultaat is heel beperkt. Het ging in al die gevallen om zogenaamde lowstake toetsen in het eerste en tweede studiejaar. De leerdoelen van deze lowstake toetsen worden in latere jaren nog een keer afgetoetst. De verkregen inzichten gedurende het doorlopen van dit proces in P3 zijn vervolgens gebruikt om de procedure en het aanvraagdocument in P4 aan te scherpen.

Het uitstellen van toetsen omdat deze niet online konden worden afgenomen heeft met name bij de opleiding INF gezorgd voor hoge toetsdruk voor studenten in juli en augustus.

5.3. Trends en/of aandachtspunten

De examencommissie blijft mede door gevolgen van Covid-19 aandacht houden voor de ontwikkelingen met betrekking tot online-toetsen en de mogelijkheden om fraude bij online toetsen te verminderen.

6. Vrijstellingenbeleid

6.1. Aantal vrijstellingen

Het aantal vrijstellingsverzoeken per student in Osiris Zaak of via de mail, neemt al jaren af. Dit komt mede doordat opleidingen steeds grotere en meer samengestelde cursussen aanbieden binnen nieuwe curricula. In 2019-2020 waren zijn er in totaal 55 verzoeken ingediend, waarvan 12 zijn afgewezen en 43 zijn toegewezen.

Bovenstaande aanvragen zijn per persoon geteld in niet per cursus. Binnen CO zijn er bij aanvang van het collegejaar een aantal grote vrijstellingen doorgevoerd om de doorstroom van VWO naar de verkorte route te kunnen bewerkstelligen. Deze VWO-route werd in 2019-2020 voor het laatst aangeboden, omdat het niet meer past in het nieuwe curriculum. Daarnaast worden RAc-AD studenten Crossmediale Communicatie de mogelijkheid geboden om door te stromen in het CO programma.

6.2. Trends en/of aandachtspunten

Het aantal vrijstellingsverzoeken neemt opnieuw af binnen CMI. De steeds groter wordende onderwijseenheden maakt het bij een vrijstellingsverzoek bijna onmogelijk om aan de gestelde leerdoelen te voldoen.

7. Gevolgde deskundigheidsbevordering/scholing

7.1. Aard en omvang van de activiteiten (collectief en individueel)

De deskundigheid van de examencommissie wordt onder andere bevorderd door deelname van de voorzitter aan het hogeschoolbrede voorzittersoverleg. De uit dit overleg voorkomende stukken wordt gedeeld met de leden van de examencommissie. Daarnaast heeft de voorzitter tijdens P3 en P4 deelgenomen aan een werkgroep om beleid te formeren aangaande proctoring. Daarnaast is de voorzitter gestart met het SKE-traject, maar dit loopt enige vertraging op, vanwege de ontstane situatie rondom Covid-19. De training examencommissies HR is in 2019-2020 gevolgd door Inge Ploum.

Vanuit de toetscommissies is Ruud Tönissen (INF) bezig met het behalen van zijn SKE-certificaat en heeft Henny Batelaan-Butter (TI) deze in 2020 behaald. De leden van de toetscommissie van CMD hebben in 2020 hun BKE-certificaat gehaald.

7.2. Deskundigheid inzake beoordelen toetskwaliteit (SKE/BKE-certificaten)

De examencommissie heeft in haar jaarlijkse evaluatie het volgende geconcludeerd: *“Alle leden van de commissie zijn tevreden over het functioneren van de commissie. Zij geven aan dat ze objectief en zelfstandig tot een oordeel komen en dat zij binnen de commissie goede gesprekken hebben over hun oordelen. Zij geven ook aan dat ze zichzelf deskundig achten voor hun taak”.*

De diversiteit aan opleidingen leidt er soms toe dat ze relatief veel tijd moeten steken in het begrijpen van elkaars toetsproblematiek, maar de leden ervaren dit ook als waardevol. Het in duo's voorbereiden van de besluiten versterkt hierin het leren van elkaar.

Naam	BKE / SKE
Dhr. R.S.A. Oudejans MM	Gestart met SKE in 2020
Mevr. drs. M.W.M. van der Ploeg	SKE behaald in 2017
Mevr. D.D. Schuur, MSc	MSc behaald in 2020
Mevr. dr. A. C. van Rooij-Peiman	PhD in Educational Research behaald in 2020
Mevr. I.J. Ploum, MA.	Start met BKE in 2021
Mevr. H. Shekarian- Tabarestani, MSc.	BKE
CMD: Jantien Slob, Ellen Spoel en Marije Smits	3x BKE
CMGT: Bob Pikaar en Jurgen van Raak	1 lid MSc in onderwijskunde behaald in 2013
Eline van Hamersveld, Ank Jansen en Aniek van Heck	1 lid SKE, 1 lid BKE
INF en TI: Ruud Tönissen & Henny Batelaan-Butter	1 lid bezig met SKE, 1 lid SKE behaald in 2020

7.3. Trends en/of aandachtspunten

Binnen CMI halen steeds meer mensen hun BKE-certificaat en SKE-certificaat. CMD is ook een eigen opleidingstraject gestart t.b.v. deskundigheidsbevordering BKE. CO is hier de mogelijkheden toe aan het verkennen, maar wilde eerst een goede start maken met het nieuwe curriculum.

In de evaluatie van de examencommissie in juni 2020 zijn met alle leden afspraken gemaakt over de scholingsactiviteiten in 2020-2021.

8. Aanwijzing examinatoren

8.1. Benoemingsprocedure en profielschetsen

In de Hogeschoolgids staat in de bijlage 'reglement examencommissies en examinatoren' in artikel 3 het volgende: *“De examencommissie wijst de examinatoren aan die voldoen aan het door het College van Bestuur vastgestelde profiel. Voor de strekking van dit artikel worden onder “leden van het personeel” ook diegenen begrepen die de functie van personeelslid uitoefenen op basis van detachering of inhuur (personeel – niet – in – loondienst).”*

De richtlijnen voor de benoeming van examinatoren zijn binnen de examencommissie vastgesteld in 2017-2018. Op basis van deze richtlijnen zijn een aantal profielen geformuleerd. Deze profielen zijn gecommuniceerd met het opleidingsmanagement en via de instituutsdirectie wordt ieder jaar - bij aanvang van het collegejaar - een uitvraag gedaan van deze lijst per opleiding volgens een vaststaand format *“richtlijnen benoeming examiner”*. De directie draagt docenten voor, de examencommissie benoemd vervolgens de examinatoren. Dit proces en de richtlijnen zijn bij aanvang van 2019-2020 geëvalueerd, goed bevonden en op dezelfde wijze als het jaar daarvoor geïmplementeerd.

Ook is er n.a.v. het vorig jaarverslag bij de opleidingsmanagers aandacht gevraagd voor het begeleiden van de docenten die voor het eerst examiner zijn. Binnen een groot aantal opleidingen is hiervoor het 'buddy' systeem in het leven geroepen. Betreffende docenten gaan met een buddy in gesprek over het docentschap en b.v. het maken van toetsen.

De richtlijnen om een docent te benoemen tot examiner zijn als volgt:

Examinator		
>0,5 jaar ervaring als HO docent	Inhoudelijk deskundig	Relevante didactische scholing

De richtlijnen om een docent te benoemen tot examiner eindniveau zijn als volgt:

Examinator incl. eindkwalificaties		
>2 jaar ervaring als HO docent	Deskundig betreffende vak, studiehandleiding en competenties	Relevante scholing en kalibraties

In het collegejaar 2019-2020 zijn er geen onregelmatigheden met examinatoren geconstateerd. Het opnieuw beoordelen van de examiner waarbij vorig jaar een maatregel is meegenomen is niet aan de orde geweest i.v.m. het vertrek van de betreffende docent

8.2. Benoeming 'externe' examinatoren

De opleiding Communicatie maakt als enige opleiding binnen CMI gebruik van externe examinatoren. In alle gevallen is er minimaal één interne examiner betrokken bij de toetsen op het eindniveau. De overige opleidingen zetten externe betrokkenen vooral in als adviseur. Voor externe examinatoren eindkwalificatie gelden de volgende richtlijnen:

Externe examinatoren eindkwalificatie		
minimaal 5 jaar ervaring als beroepsbeoefenaar binnen het beroepenveld en werkt met startende beroepsbeoefenaars	Deskundig betreffende vak, studiehandleiding en competenties	Relevante scholing en kalibraties

De opleiding Communicatie maakt gebruik van een min of meer vaste poule van zeven externe examinatoren. Positief hieraan is doordat deze examinatoren een relatief grote groep studenten beoordelen, zij een goed beeld kunnen vormen van het eindniveau van de opleiding.

8.3. Trends en/of aandachtspunten.

De examencommissie staat positief tegenover de inzet van externe examinatoren mede om ook het niveau van de opleiding te borgen. Belangrijk is wel dat zij deelnemen aan kalibraties en scholingsactiviteiten.

9. Betrokkenheid bij accreditaties

9.1. Aard van betrokkenheid

De examencommissie is in december 2019 betrokken geweest bij de accreditatie van de opleiding Communicatie. De accreditatie is succesvol verlopen. In het rapport van de commissie is het volgende terug te vinden: *“De examen- en toetscommissie dragen zorg voor de borging van het bachelorniveau en stimuleren het kwaliteitsbewustzijn rond toetsing, onder meer door ondersteuning te bieden bij toetsconstructie en het organiseren van kalibratiesessies”*.

9.2. Effecten van betrokkenheid

In een tijdsbestek van 3 jaar zijn alle opleiding van CMI succesvol geaccrediteerd. De examencommissie en andere partijen worden in een vroeg stadium door de directie van CMI betrokken bij de voorbereiding op het proces van accreditatie. Dit zorgt er mede voor dat alle partijen op de hoogte zijn van hun rol en hun verantwoordelijkheid.

10. Betrokkenheid bij nieuwe onderwijsactiviteiten

10.1. Aard van betrokkenheid

Opleidingen zijn altijd bezig met het aanscherpen van het onderwijs op basis van evaluaties. Dit heeft niet gevolgen voor toetsing. De opleiding Communicatie ontwikkelt een nieuw curriculum en de toetscommissie van CO is vanwege haar expertise gevraagd door de opleiding om mee te denken. Dit heeft geen gevolgen gehad voor haar borgingsactiviteiten. Wat betreft het eindniveau overweegt een aantal opleidingen om een keuze te maken voor een beroepsproduct. Dit sluit aan bij landelijke ontwikkelingen.

Werkgroep online proctoring

De voorzitter van de examencommissie is lid van een werkgroep die onderzoek heeft gedaan naar de mogelijkheden van online proctoring. Techniek, privacy, didactiek, studenten perspectief en juridische aspecten hebben een rol gespeeld bij het vormen van een beeld van de mogelijkheden van online proctoring. In verband met verschillende risico's kiest de hogeschool op dit moment niet voor het gebruik van online proctoring.

10.2. Effecten van betrokkenheid

Vooraf de tweede helft van dit jaar was hectisch, maar er is echter nooit sprake geweest van paniek. Het beleid van het College van Bestuur was duidelijk en helder. Ook het platform van voorzitters van examencommissies heeft een belangrijke rol gespeeld in de informatievoorziening. Het contact met het management was prettig en constructief. Een ieder was zich bewust van zijn rol en verantwoordelijkheid. Dit blijkt ook uit de evaluatie met de instituutsdirectie; *“In de afgelopen Corona tijd is op een prettige manier samengewerkt met de examencommissie. De examencommissie was helder in haar borgende verantwoordelijkheid, maar was daarnaast ook pro-actief. Wanneer opleidingen en toetscommissies stoeiden met de aanpassingen van toetsen, zorgde de examencommissie dat doorverwezen werd naar de juiste expertise binnen de hogeschool. Zo bleef de commissie helder bij haar borgende taak, maar droegen haar adviezen wel bij aan het snel wijzer worden van de toetscommissies en opleidingsteams binnen het instituut”*.

11. Beoordeling van programma's KiesOpMaat

11.1. Ervaringen bij aanvragen van individuele studenten

De examencommissie heeft van 64 studenten een verzoek ontvangen om een minor te volgen buiten de hogeschool. Op één na hebben al deze verzoeken betrekking op een minor uit het Kies op Maat programma. De mate van zelfstandigheid, praktijkgerichtheid en voldoende aandacht voor onderzoek zijn criteria die gebruikt worden bij het beoordelen van de aanvragen. In totaal zijn 21 verzoeken afgewezen en 43 verzoeken zijn toegewezen.

11.2. Ervaringen bij verzoeken om toestemming minors bij andere instellingen

Niet alle minoren die bij Kies op Maat worden aangeboden voldoen aan onze eisen. De genoemde criteria in 11.1 zijn afgeleid uit de Kadernotitie minors HR (januari 2014). Met name het onvoldoende zelfstandig toepassen van onderzoek is een reden voor afwijzing.

12. Verstrekte getuigschriften

12.1. Aantal verstrekte getuigschriften

Het aantal verstrekte getuigschriften voor propedeuse en bachelor in het studiejaar 2019-2020 bedroeg:

Opleiding	Propedeuse	Bachelor
CO	103	152 (incl. 6 DT)
INF	48 (incl. 7 DT)	87 (incl. 10 DT)
TI	53	34
CMD	83	94
CMGT	26	23
MT *	2	12
Totaal	315	402

* MT wordt uit gefaseerd

12.2. Trends en/of aandachtspunten

Met name bij de opleiding Informatica is het aantal geslaagde studenten voor de propedeuse significant lager dan in het voorafgaande jaar. Dit heeft alles te maken met het moeten uitstellen van tentamens naar juli en eind augustus waardoor de beoordeling voor 31 augustus niet mogelijk was. De opleiding MT (nu CMGT) wordt uitgefaseerd.

13. Fraude en preventie

13.1. Geconstateerde fraude en onregelmatigheden bij toetsen

De examencommissie heeft van docenten in Osiris Zaak in totaal 25 meldingen ontvangen van een vermoeden van fraude. Bij 12 studenten is fraude vastgesteld. In 13 gevallen was fraude niet vast te stellen. Er waren dit jaar geen meldingen waar een grote groep studenten bij betrokken was, in tegenstelling tot de voorgaande jaren.

13.2. Praktijken op het gebied van fraude door studenten

Een gedeelte van de fraude heeft betrekking op plagiaat en met op name het overnemen van code bij programmeertoetsen. Daarnaast betreft het vooral plagiaat bij schriftelijke opdrachten. Het aantal gevallen van fraude bij fysieke toetsen is beperkt.

De gevallen waar fraude niet vastgesteld kan worden, speelt vooral bij online opdrachten. De meldingen hebben met name betrekking op het werk van twee studenten dat te veel op elkaar lijkt. Als studenten ontkennen te hebben samen gewerkt, is er vaak onvoldoende bewijs om fraude vast te stellen.

De examencommissie is in 2019-2020 ook in gesprek geweest met de verantwoordelijke docenten van de opleiding Informatica om te kijken hoe de toetsing binnen de digitale leer- en toetsomgeving voor programmeeronderwijs Grande Omega plaatsvindt en op welke manier fraude nog meer beperkt kan worden. De genomen maatregelen met betrekking tot Grande Omega heeft positieve gevolgen. De examencommissie heeft dit jaar geen meldingen met een vermoeden van fraude tijdens toetsing vanuit dit programma ontvangen.

13.3. Sancties en preventiemaatregelen n.a.v. fraude door studenten

In die gevallen waar fraude vastgesteld wordt, hanteert de examencommissie artikel 11.12 van de Hogeschoolgids om tot een maatregel te komen. De resultaten van de toets worden ongeldig verklaard en Fraude wordt ingevoerd bij het betreffende toetsmoment. Afhankelijk van de situatie wordt de maatregel uitgebreid.

Binnen CMI wordt bij het inleveren van opdrachten zoveel mogelijk gebruik gemaakt Cumlaude waarbij Ephorus is ingeschakeld. Daarbij geven met name de opleiding INF, CMGT en TI aan dat Ephorus niet geschikt is om programmeercode te controleren. Docenten maken hiervoor gebruik van andere tools.

13.4. Praktijken op het gebied van fraude door examinatoren

Er hebben zich geen situaties voorgedaan waarbij examinatoren betrokken zijn.

13.5. Sancties en preventiemaatregelen n.a.v. fraude door examinatoren

N.v.t.

13.6. Trends en/of aandachtspunten

De examencommissie is zich bewust dat bij online afgenomen tentamens de kans op fraude hoger kan zijn. Eén en ander kan voorkomen worden door toetsen meer individueel te maken en de benodigde tijd te verminderen. In veel gevallen zijn aanpassingen van leer- en toetsdoelen van cursussen nodig geweest. In andere gevallen, zoals bij de opleiding Informatica, is de vraag om proctoring in te zetten bij digitale tentamens groot. De keuze van de hogeschool is duidelijk: er wordt geen gebruik gemaakt van online proctoring.

14. Toetsgerelateerde klachten

14.1. Aantal toetsgerelateerde klachten en aantal gegrond

Er zijn 18 toetsgerelateerde klachten ingediend, die allen afgewezen/ongegrond verklaard zijn. De examencommissie heeft bij deze klachten vooral een bemiddelende rol gehad. Sommige studenten zijn doorverwezen naar bureau klacht. Anderen zijn doorverwezen naar de docent voor inzage. Bij een aantal klachten was het cijfer nog niet zichtbaar, maar op aandringen van de examencommissie wel.

14.2. Trends en/of aandachtspunten

Het aantal klachten daalt. Een mogelijke reden is dat de doorgevoerde verbeteringen in de cursusbeschrijvingen ervoor zorgen dat er minder onduidelijkheid is. In het verleden hadden klachten vaak te maken met onduidelijkheden.

15. Hoorzittingen examencommissie

15.1. Aantal hoorzittingen

De examencommissie heeft 48 hoorzittingen georganiseerd. Er is een duidelijke afname, mede omdat er dit jaar geen fraude gemeld is met groepen van meer dan twee personen. In alle gevallen van een melding van een vermoeden van fraude (25) worden studenten gehoord. In de overige gevallen gaat het voornamelijk om studenten die gehoord willen worden nadat de examencommissie een voorlopig besluit neemt, zoals een verzoek om een externe minor te volgen of in het geval van een vrijstelling. In CBE-zaken worden studenten altijd gehoord. Horen vindt plaats door twee leden van de examencommissie die niet verbonden zijn aan de opleiding van de student.

15.2. Trends en/of aandachtspunten

De examencommissie heeft meer aandacht besteed aan het formuleren van (voorlopige) besluiten, zodat voor studenten inzichtelijker is waarom wij tot een besluit komen. Dit omdat de examencommissie in het verleden gemerkt heeft dat het horen vaak gebruikt werd om het besluit toe te lichten.

16. Aantal beroepszaken CBE

16.1. Aantal beroepszaken bij CBE hoorzittingen en aantal gegrond

De examencommissie heeft vier beroepszaken behandeld. In alle gevallen ging het om een bezwaar tegen de beoordeling. In alle gevallen is het tot een schikking gekomen, nadat de examencommissie tot de conclusie kwam dat het beoordelingsproces en/of het inzageproces niet goed doorlopen was. In alle gevallen is dit door de opleiding rechtgezet.

16.2. Trends en/of aandachtspunten

Omdat per 1 januari 2019 de CBE beroepsprocedure strikter wordt nageleefd, worden de bezwaren tegen een beoordeling niet meer door de examencommissie zelf afgehandeld. Alle CBE-zaken in 2019-2020 hadden betrekking op bezwaar tegen de beoordeling.

17. Overige aangelegenheden

Binnen CMI en met name bij de opleidingen INF, TI en CMGT zijn digitale toetsen onderdeel van het toetsprogramma. Om de kwaliteit van de toetsen te borgen en de kans op fraude te beperken was het met name bij INF niet mogelijk om de toetsen digitaal af te nemen in P3 en P4 en moest een groot aantal toetsen worden uitgesteld. Het afnemen van digitale toetsen blijft een belangrijk risico-aandachtspunt. En misschien dat een risico-analyse ook onderdeel moet zijn van één van de activiteiten van de examencommissie.

18. Bijlagen

Bijlage 18.1. Kwantitatieve gegevens

Bijlage 18.2 Mandaat toetscommissie

18.1. Kwantitatieve gegevens

18.1.1. Faciliteiten (in fte voor leden, voorzitter en secretaris)

Faciliteiten voor de examencommissie Instituutstotalen: in fte (voorzitter, leden, secretaris)	2019/2020				2018/2019				2017/2018			
	in fte				in fte				in fte			
	vz	leden	secr	totaal	vz	leden	secr	totaal	vz	leden	secr	totaal
CMI	0,4	0,6	0,6	1,6	0,4	0,6	0,6	1,6	0,4	0,6	0,6	1,6
COM					0,8	1,0	0,8	2,6	0,6	0,5	1,0	2,1
CTO	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
EAS					0,5	0,8	0,8	2,1	0,5	0,9	0,9	2,3
IBK					0,4	0,6	0,6	1,6	0,4	0,8	0,6	1,8
IFM					0,5	0,8	0,3	1,6	0,5	0,8	0,3	1,6
IGO B					0,4	1,4	0,8	2,6	0,4	1,4	0,8	2,6
IGO AvB (Masters)	X	X	X	X	0,1	0,03	n.i.	0,1	0,1	0,03	n.v.t.	0,1
ISO					0,3	1	n.i.	1,3	0,3	1	n.i.	1,3
IvG-Ergo/Fysio/Logo/Verlsk	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
IvG-HBO-V, LGW, MIZ, MHV	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
IvG-Masters	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
IvG					0,4	0,9	1,6	2,9	0,4	1	1,6	3,0
IvL- Lero	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
IvL-Pabo/M LI	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
IvL					0,6	1,1	0,6	2,3	0,6	1,1	0,6	2,3
RAC					0,7	1,3	n.i.	2,0	X	X	X	X
RBS					0,5	1,2	n.i.	1,7	0,9	0,7	n.i.	1,6
RMI					0,2	0,3	0,1	0,6	0,2	0,8	0,2	1,2
WdKA					0,3	0,5	0,6	1,4	0,2	0,6	0,6	1,4
in uren												
Totaal in fte					6,1	11,5	6,8	24,4	5,5	10,2	7,2	22,9

18.1.2. Aantal vergaderingen in het studiejaar 2019-2020

Plenaire vergaderingen Aantallen	2019/2020	2018/2019	2017/2018	2016/2017	2015/2016
CMI	38	37	38	35	29
COM		35	22	30	30
CTO		X	X	X	X
EAS		22	29	22	22
IBK		41	42	39	30
IFM		13	13	13	n.i.
IGO B		20	22	22	20
IGO AvB (Masters)	X	3	3	3	3
ISO		23	25	21	21
IvG-Ergo/Fysio/Logo/Verlsk	X	X	X	22	22
IvG-HBO-V, LGW, MIZ, MHV	X	X	X	27	41
IvG-Masters	X	X	X	12	14
IvG		61	16	X	X
IvL- Lero	X	X	X	29	n.i.
IvL-Pabo/M LI	X	X	X	20	20
IvL		20	23	X	X
RAC		36	X	X	X
RBS		24	26	24	24
RMI		18	18	18	18
WdKA		14	11	11	10
Totaal		367	288	348	304

18.1.3. Aantal afgegeven getuigschriften per soort voor het studiejaar 2019-2020

Getuigschriften Propedeuse	2019/2020	2018/2019	2017/2018	2016/2017	2015/2016
CMI	315	463	453	421	455
COM		663	719	594	842
CTO		X	X	X	X
EAS		428	472	419	581
IBK		487	338	395	453
IFM		358	383	376	358
IGO B		722	645	522	594
IGO AvB	X	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
ISO		531	495	715	496
IvG-Ergo/Fysio/Logo/Verlsk	X	X	X	280	320
IvG-HBO-V, LGW, MIZ, MHV	X	X	X	391	500
IvG-Masters	X	X	X	n.v.t.	n.v.t.
IvG		748	656	X	X
IvL- Lero	X	X	X	660	n.i.
IvL-Pabo/M LI	X	X	X	99	133
IvL		750	660	X	X
RAC		n.v.t.	X	X	X
RBS		480	522	566	542
RMI		149	169	182	191
WdKA		427	450	359	321
Totaal		6206	5962	5979	5786

Getuigschriften Bachelor	2019/2020	2018/2019	2017/2018	2016/2017	2015/2016
CMI	402	361	382	381	366
COM		545	528	542	524
CTO		X	X	X	X
EAS		447	472	315	325
IBK		393	280	374	339
IFM		286	307	353	263
IGO B		492	427	455	428
IGO AvB (Masters)	X	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
ISO		480	468	447	425
IvG-Ergo/Fysio/Logo/Verlsk	X	X	X	232	247
IvG-HBO-V, LGW, MIZ, MHV	X	X	X	247	151
IvG-Masters	X	X	X	n.v.t.	n.v.t.
IvG		644	573	X	X
IvL- Lero	X	X	X	446	n.i.
IvL-Pabo/M LI	X	X	X	152	183
IvL		544	501	X	X
RAC		n.v.t.	X	X	X
RBS		424	357	427	329
RMI		144	156	126	111
WdKA		300	302	374	357
Totaal		5060	4753	4871	4048

Getuigschriften Ad	2019/2020	2018/2019	2017/2018	2016/2017	2015/2016
CMI	nvt	X	151	64	54

COM		X	361	74	56
CTO		X	X	X	X
EAS		X	48	42	55
IBK		X	127	155	177
IFM		X	53	58	29
IGO B		X	14	n.v.t.	n.v.t.
IGO AvB (Masters)	X	X	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
ISO		X	82	66	50
IvG-Ergo/Fysio/Logo/Verlsk	X	X	X	nvt	n.v.t.
IvG-HBO-V, LGW, MIZ, MHV	X	X	X	11	17
IvG-Masters	X	X	X	n.v.t.	89
IvG		1	18	X	X
IvL- Lero	X	X	X	1	n.i.
IvL-Pabo/M LI	X	X	X	n.v.t.	n.v.t.
IvL		22	4	X	X
RAC		648	X	X	X
RBS		X	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
RMI		X	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
WdKA		X	37	34	28
Totaal		671	895	505	555

	2019/2020	2018/2019	2017/2018	2016/2017	2015/2016
Getuigschriften					
Masters					
CMI	nvt	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
COM		n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
CTO		X	X	X	X
EAS		n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
IBK		n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
IFM		n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
IGO B		n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
IGO AvB (Masters)	X	17	6	7	9
ISO		51	63	43	30
IvG-Ergo/Fysio/Logo/Verlsk	X	X	X	n.v.t.	n.v.t.
IvG-HBO-V, LGW, MIZ, MHV	X	X	X	n.v.t.	n.v.t.
IvG-Masters	X	X	X	107	89
IvG		124	157	X	X
IvL- Lero	X	X	X	n.v.t.	n.i.
IvL-Pabo/M LI	X	X	X	24	25
IvL		16	26	X	X
RAC		n.v.t.	X	X	X
RBS		132	95	87	90
RMI		n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
WdKA		57	156	47	54
Totaal		397	503	315	297

18.1.4. Verleende vrijstellingen per student

	2019/2020	2018/2019	2017/2018	2016/2017	2015/2016
Verleende vrijstellingen per student					
Aantallen					
CMI	55	80	224	391	731
COM		21	40	43	74
CTO		X	X	X	X
EAS		6	26	69	194
IBK		38	38	89	136

IFM		56	109	121	176
IGO B		367	551	474	1159
IGO AvB (Masters)	X	26	9	41	26
ISO		1	16	19	48
IvG-Ergo/Fysio/Logo/Verlsk	X	X	X	10	18
IvG-HBO-V, LGW, MIZ, MHV	X	X	X	62	57
IvG-Masters	X	X	X	26	17
IvG		107	130	X	X
IvL- Lero	X	X	X	555	n.i.
IvL-Pabo/M LI	X	X	X	5	62
IvL		420	407	X	X
RAC		96	X	X	X
RBS		16	130	117	76
RMI		1	23	12	16
WdKA		171	134	96	98
Totaal		1406	1837	2130	2888

18.1.5. Fraude en andere onregelmatigheden

Fraude en andere onregelmatigheden Aantallen (studenten)	2019/2020	2018/2019	2017/2018	2016/2017	2015/2016
CMI	25	30	27	31	36
COM		47	17	68	65
CTO		X	X	X	X
EAS		24	26	28	35
IBK		14	26	90	100
IFM		34	51	43	48
IGO B		77	88	63	141
IGO AvB (Masters)	X	0	0	1	0
ISO		15	26	25	27
IvG-Ergo/Fysio/Logo/Verlsk	X	X	X	10	10
IvG-HBO-V, LGW, MIZ, MHV	X	X	X	8	15
IvG-Masters	X	X	X	1	0
IvG		12	17	X	X
IvL- Lero	X	X	X	49	n.i.
IvL-Pabo/M LI	X	X	X	5	13
IvL		28	42	X	X
RAC		28	X	X	X
RBS		25	68	50	44
RMI		15	14	12	16
WdKA		13	11	32	12
Totaal		362	413	516	562

18.1.6. Toetsgerelateerde klachten

Toetsgerelateerde klachten Aantallen (waarvan gegrond)	2019/2020	2018/2019	2017/2018	2016/2017	2015/2016
CMI	18 (0)	50 (36)	67 (29)	72 (24)	52 (?)
COM		36 (13)	47 (15)	21 (1)	38 (16)
CTO		X	X	X	X
EAS		40 (28)	45 (23)	13 (?)	40 (13)
IBK		63 (49)	86 (41)	48 (33)	125 (44)
IFM		131 (38)	137 (43)	99 (34)	110 (29)
IGO B		59 (9)	102 (5)	122 (34)	74 (37)
IGO AvB (Masters)	X	0	1 (?)	0	1 (?)
ISO		11 (3)	10 (2)	30 (9)	52 (24)

IvG-Ergo/Fysio/Logo/Verlsk	X	X	X	231 (104)	474 (194)
IvG-HBO-V, LGW, MIZ, MHV	X	X	X	29 (7)	45 (24)
IvG-Masters	X	X	X	2	12 (7)
IvG		46 (8)	48 (4)	X	X
IvL- Lero	X	X	X	87 (49)	n.i.
IvL-Pabo/M LI	X	X	X	11	13 (8)
IvL		30 (21)	41 (?)	X	X
RAC		150 (36)	X	X	X
RBS		149 (35)	177(*)	84 (?)	34 (?)
RMI		26 (10)	10 (5)	11 (6)	16 (4)
WdKA		391 (341)	339 (298)	315 (256)	370 (316)
Totaal		1182 (627)	888 (442)	1175 (523)	1460 (716)

18.1.7. Hoorzittingen examencommissie

Hoorzittingen examencommissies Aantallen	2019/2020	2018/2019	2017/2018	2016/2017	2015/2016
CMI	48	107	103	85	33
COM		61	65	73	n.i.
CTO		X	X	X	X
EAS		69	50	25	46
IBK		30	79	131	251
IFM		104	98	63	48
IGO B		149	200	133	137
IGO AvB (Masters)	X	0	0	0	3
ISO		17	31	30	34
IvG-Ergo/Fysio/Logo/Verlsk	X	X	X	25	37
IvG-HBO-V, LGW, MIZ, MHV	X	X	X	21	28
IvG-Masters	X	X	X	2	0
IvG		26	6	X	X
IvL- Lero	X	X	X	29	n.i.
IvL-Pabo/M LI	X	X	X	6	17
IvL		32	43	X	X
RAC		148	X	X	X
RBS		55	37	n.i.	n.i.
RMI		19	10	15	23
WdKA		18	10	16	11
Totaal		835	732	654	668

18.1.8. CBE-zaken

CBE-zaken Aantallen (waarvan gegrond)	2019/2020	2018/2019	2017/2018	2016/2017	2015/2016
CMI	4(4)*	3 (3)	4 (0)	1	4
COM		4 (0)	1 (1)	2 (1)	2 (1)
CTO		X	X	X	X
EAS		4 (0)	15 (3)	4 (1)	5 (0)
IBK		6 (1)	4 (1)	17	13 (0)
IFM		2 (2)	8 (3)	5	14
IGO B		7 (0)	16 (1)	13	22
IGO AvB (Masters)	X	0	0	0	1
ISO		3 (1)	2 (1)	8	8
IvG-Ergo/Fysio/Logo/Verlsk	X	X	X	7	14
IvG-HBO-V, LGW, MIZ, MHV	X	X	X	11	13
IvG-Masters	X	X	X	1	0
IvG		12 (1)	6 (0)	X	X

IvL- Lero	X	X	X	6	n.i.
IvL-Pabo/M LI	X	X	X	0	0
IvL		1 (0)	4 (?)	X	X
RAC		1 (0)	X	X	X
RBS		7 (2)	7 (0)	8	20 (0)
RMI		3 (1)	4 (3)	5	5
WdKA		4 (0)	1 (1)	3 (1)	2
Totaal		57 (11)	57 (13)	91	83

* in alle gevallen is een schikking getroffen

18.2. Mandaten aan de toetscommissie(s) met bijgewerkte P&C-cyclus

EXAMENCOMMISSIE CMI

***Mandaat aan*
Toetscommissies
CMD / CMGT / COV / INF-TI**

Voor het studiejaar 2019-2020

Onderwerp

18.2.1.

De examencommissie van genoemd instituut BESLUIT, gezien de Wet op het Hoger Onderwijs en Wetenschappelijk onderzoek (WWH), en gelet op het bepaalde in artikel 4 lid 1 Reglement Examencommissies en Examinatoren, om:

mandaat te verlenen aan de toetscommissie(s), voor het borgen van de kwaliteit van tentamens en examens.

18.2.2. Inleiding

Volgens artikel 7.12 lid 2 WHW is de examencommissie het orgaan dat op objectieve en deskundige wijze vaststelt of een student voldoet aan de voorwaarden die de onderwijs- en examenregeling stelt ten aanzien van kennis, inzicht en vaardigheden die nodig zijn voor het verkrijgen van een graad. Op grond van art. 7.12b lid 1a WHW behoort het tot de wettelijke taak van examencommissies de kwaliteit van de tentamens en examens te borgen. Zij mag deze taak van artikel 7.12b lid 1a geheel of gedeeltelijk aan een toetscommissie mandateren. Het Reglement Examencommissies en Examinatoren (art. 4.1 onder g) voorziet in de mogelijkheid een toetscommissie te machtigen de toetspraktijk te onderzoeken.

De examencommissie blijft eindverantwoordelijk en stuurt de toetscommissie aan op grond van gemandateerde taken.

18.2.3. Samenstelling Toetscommissie

Onderstaande leden vormen de toetscommissie(s):

- CMD: Jantien Slob en Marije Smits
- CMGT: Bob Pikaar en Jurgen van Raak
- CO: Eline van Hamersveld, Ank Jansen en Aniek van Heck
- INF/TI: Henny Batelaan-Butter, Ruud Tönissen

18.2.4. Mandaat

De Examencommissie besluit om zich te laten bijstaan in de uitoefening van haar wettelijke taak artikel 7.12b lid 1a WHW door een toetscommissie zoals bedoeld in artikel 4.1 onder g van het Reglement Examencommissies en Examinatoren.

De Examencommissie mandateert de toetscommissie de volgende taak uit te voeren:

- a) Het borgen van de kwaliteit van tentamens en examens. De toetscommissie betreft alle binnen de opleiding aanwezige toetsvormen in hun onderzoek.
- b) Het gevraagd en ongevraagd adviseren over zaken die met de validiteit, betrouwbaarheid en/of inzichtelijkheid van tentamens en examens verband houden.

18.2.5. Werkwijze

- De examencommissie vraagt aan de toetscommissie om een plan van aanpak aan te leveren waarin wordt omschreven hoe de toetscommissie borgt dat alle toetsen minimaal één keer per vier jaar worden gecontroleerd.
- De toetscommissie stelt aanvullend een planning op, waarin wordt aangegeven welke toetsen wanneer worden gecontroleerd.
- De toetscommissie controleert de toetskwaliteit en het niveau van toetsen door systematisch toetsen te beoordelen met behulp van vooraf vastgestelde analyse- en rapportage-instrumenten/een door haarzelf opgestelde checklist.

- De toetscommissie plant ieder kwartaal een afstemmingsmoment met de toetscommissie. Ten behoeve van deze afstemming stelt de toetscommissie een actueel overzicht op van de planning, de voortgang, de bevindingen en de geadviseerde bijsturing. De examencommissie blijft zelf verantwoordelijk voor bijsturen aan het opleidingsmanagement en zal de geboden informatie gebruiken om het opleidingsmanagement te adviseren over bijsturing (PDCA).
- De examencommissie regelt periodiek overleg met de toetscommissie. Onderwerp van overleg is in ieder geval uitvoering van het mandaat (planning en uitvoering), bevindingen en bijsturing, waarbij de activiteitenplanning wordt nageleefd. De examencommissie houdt er in ieder geval toezicht op dat de wettelijke, aan de toetscommissie gemandateerde borgingstaken, correct en tijdig worden uitgevoerd. In geval van problemen rond de uitvoering van de gemandateerde borgingstaken, escaleert de examencommissie richting de instituutsdirectie en/of opleidingsmanagement.
- Na ieder overleg tussen de examencommissie en toetscommissie wordt hierover een verslag overlegd en deze verslagen worden getotaliseerd in een jaarverslag. De toetscommissie levert uiterlijk einde studiejaar dit jaarverslag bij de Examencommissie.

Dit besluit tot het mandaat toetscommissie voor het genoemd studiejaar wordt vastgesteld ter vergadering van de Examencommissie op 12 september 2019. Het mandaat wordt verstuurd naar

- voorzitter van Toetscommissie
- instituutsdirecteur,
- onderwijsmanagers.

Rotterdam, 16 september 2019

R.S.A. Oudejans
voorzitter examencommissie CMI

	1 ^{ste} Augustus	2 ^{de} Augustus	3 ^{de} Augustus	4 ^{de} Augustus	5 ^{de} Augustus	6 ^{de} Augustus	7 ^{de} Augustus	8 ^{ste} Augustus	9 ^{de} Augustus	10 ^{de} Augustus	11 ^{de} Augustus	12 ^{de} Augustus	13 ^{de} Augustus	14 ^{de} Augustus	15 ^{de} Augustus	16 ^{de} Augustus	17 ^{de} Augustus	18 ^{de} Augustus	19 ^{de} Augustus	20 ^{de} Augustus	21 ^{de} Augustus	22 ^{de} Augustus	23 ^{de} Augustus	24 ^{de} Augustus	25 ^{de} Augustus	26 ^{de} Augustus	27 ^{de} Augustus	28 ^{de} Augustus	29 ^{de} Augustus	30 ^{de} Augustus	31 ^{ste} Augustus		
1 ^{ste} Augustus																																	
2 ^{de} Augustus																																	
3 ^{de} Augustus																																	
4 ^{de} Augustus																																	
5 ^{de} Augustus																																	
6 ^{de} Augustus																																	
7 ^{de} Augustus																																	
8 ^{ste} Augustus																																	
9 ^{de} Augustus																																	
10 ^{de} Augustus																																	
11 ^{de} Augustus																																	
12 ^{de} Augustus																																	
13 ^{de} Augustus																																	
14 ^{de} Augustus																																	
15 ^{de} Augustus																																	
16 ^{de} Augustus																																	
17 ^{de} Augustus																																	
18 ^{de} Augustus																																	
19 ^{de} Augustus																																	
20 ^{de} Augustus																																	
21 ^{de} Augustus																																	
22 ^{de} Augustus																																	
23 ^{de} Augustus																																	
24 ^{de} Augustus																																	
25 ^{de} Augustus																																	
26 ^{de} Augustus																																	
27 ^{de} Augustus																																	
28 ^{de} Augustus																																	
29 ^{de} Augustus																																	
30 ^{de} Augustus																																	
31 ^{ste} Augustus																																	